

namn att minnas

Att författa "Namn att minnas" har i mer än ett avseende sina sidor. Det vågar jag påstå efter att ha åstadkommit bortåt tvåhundra.

Skriver man för vänligt om en vän kallas det ett vänporträtt. Skriver man för ovänligt om en ovän kallas det ett nidporträtt. Skriver man om en som man känner för väl kallas man indiskret. Skriver man om en som man aldrig mött eller ens sett kallas man oinitierad. Allt enligt tjänstvilliga meddelanden av kritiska läsare. Hur man än vänder sig har man — som det i folkmun heter — ändan bak. Och vanligtvis är den då exponerad för en åsnespark eller, vilket åtminstone är mera smickrande, om också mera kännbart för offret, slaget av ett lejons tass.

Det senare har just hänt undertecknad och det är därför jag — på redaktionens uppmaning, annars skulle det verka väl egocentriskt — tar denna dyrbara plats i anspråk för mina reflexioner. När man skriver om en person, som varken är vän eller ovän, som visserligen är en politisk meningsmotståndare, men som man bara känner genom hans skönlitterära skrifter och kulturkritiska artiklar och som man har den djupaste beundran för i hans egenskap av författare, tycker man att man skulle vara på den säkra sidan. Vad man skriver kan visserligen bli ytligt, men man löper knappast risk att vara indiskret och kan ej heller, med ett rimligt mått av försiktighet, bli beskylld för att skriva vare sig ett vän- eller nidporträtt. Dock — inte ens då kan man vara lugn, som det visar sig. Det hör ju till genren att man kom-

pletterar sin bild med några personliga smådrag. Man utfrågar bekanta till föremålet, eller, om sådana icke finns inom räckhåll, forskar man i sin tidnings arkiv och läser vad andra skrivit om vederbörande, eller vad han själv sagt i intervjuer. Det är då man kan gå på vad som ser ut som dygdens smala stig, men i själva verket döljer en mina.

Det är vad jag har gjort och den mina jag gått på gäller Sven Delblanc.

I föregående nummer av Svensk Tidskrift skrev jag, i all oskuld, följande: "Sven Delblanc — han påstår att han härstammar från en fransk desertör, som dröjde sig kvar i Tyskland efter *la grande armée* . . ." Uppgiften grundade sig, väl att märka, på ett uttalande som tillskrivits Delblanc själv i en intervju, bevarad i SvD:s outtömliga arkiv. Men lejonets rytande lät inte länge vänta på sig.

Om slaget med tassen kan jag fatta mig kort. Jag medger gärna att jag icke borde ha använt formuleringen "påstår". Det borde ha hetat "det påstås att han påstår . . ." eftersom det rörde sig om ett verifierat intervjuuttalande. Kanske får jag tillägga att jag aldrig ett ögonblick drömt om att kasta en skugga över vare sig Sven Delblancs förfäder — är för övrigt inte desertör i våra dagar närmast en hederstitel? — eller honom själv. För mig är namnet Delblanc vitt som snö, som snön på vår kontinents högsta alptopp.

Sedan är det naturligtvis en annan fråga i vad mån man överhuvudtaget skall dra in personers härstamning, när man porträtterar dem. Den frågan kan, enligt

min erfarenhet och uppfattning, bara besvaras från fall till fall. Ibland är vederbörandes släkthållanden utan allt intresse, ibland är motsatsen fallet. Nog har det, exempelvis, för bedömningen av Olof Palmes utveckling sitt givna intresse att veta att han på fädernet härstammar från en svensk patricierfamilj i vilken man återfinner grundarna av Inteckningsbanken, Djursholms stad, Livförsäkrings AB Thule och Militärekiperings AB resp att han på modernet är av tyskbalrisk adel och att hans mor var en frenetisk för att inte säga fanatisk högerkvinna?

Inte heller är det ointressant att ambassadören Harald Edelstam härstammar från Sandels tappre Fahlander. Men det gäller att vara exakt och korrekt i sina genealogiska likaväl som i sina ideologiska uppgifter. Föga — måste jag till min stolthet eller åtminstone mitt försvar säga — har därvidlag under årens lopp lagts mig till last av uppmärksamma läsare. Men just beträffande Harald Edelstam har jag begått en pinsam blunder, som länge kommer att plåga mitt känsliga samvete. Icke mindre än två av Svensk Tidskrifts falkögda prenumeranter har på denna punkt och med allt fog visat mig till rätta — det minsta jag kan göra är att här öppet vidgå min skuld.

Jag uppgav sålunda i min artikel om Harald Edelstam att Edelstams väg å Kungl Djurgården är uppkallad efter ambassadörens aktningvärde släkting justitierådet som tillika var preses i Kungl Akademin för de Fria Konsterna. Varför? Ja — och det är ingen ursäkt — helt enkelt bara därför att jag under mina otaliga Djurgårdspromenader fått för mig det. Jag tyckte det var en så vacker tanke att man med detta namn ville hedra en konsternas lagfarne beskyddare att jag aldrig ens brydde mig om att kontrollera saken.

Det var, om inte i tryckfrihetsförordningens mening brottsligt, så dock i hög grad klandervärd, ty jag hade helt fel. Vägen är i stället uppkallad efter ambassadörens säkerligen lika aktningvärde anförvant överjägmästaren, som under någon tid av sitt liv var anställd i Kungl Djurgårdsförvaltningen. Vad kan jag anföra som förmildrande omständighet? Ingenting — möjligen med undantag för att det inte påverkar min bedömning av Harald Edelstam. Särskilt inte sedan denne från en tribun på Norra Bantorget den 1 maj applåderade statsrådet Ingvar Carlssons utfall mot moderatledaren Gösta Bohman.

Gunnar Unger